

Stanovisko Asociácie priemyselných zväzov a dopravy

Národný program aktívneho starnutia na roky 2021 - 2030

1. Postoj APZD k návrhu zákona

APZD súhlasí s predloženým materiálom a odporúča ho na ďalšie legislatívne konanie.

2. Zdôvodnenie postoja APZD

APZD uplatnila podnety v rámci predbežnej informácie k príprave materiálu. V rámci medzirezortného pripomienkového konania APZD nemala žiadne pripomienky.

3. Stručný popis navrhovaných zmien, cieľ a obsah materiálu

Materiál bezprostredne nadväzuje na končiaci dokument pre roky 2014-2020.

Impulzmi pre spracovanie „nového“ strategického dokumentu sú:

- aktuálne prognózy v oblasti demografického vývoja na Slovensku,
- pripravenosť rodinnej inštitúcie plniť funkcie podpory jej členov,
- zmeny ekonomiky s dôrazom na digitálne zručnosti rozličných vekových kategórií,
- zistenia, ako sa darilo naplňať opatrenia NPAS v rokoch 2014-2020,
- zistenia z komparácie národného pokroku v krajinách EÚ28.

Vízia NPAS: podporiť budovanie udržateľnej spoločnosti cez podporu a zhodnocovanie potenciálu ľudí všetkých vekových kategórií, najmä v kontexte procesu ich starnutia.

Globálny cieľ NPAS: vytvoriť optimálne hodnotové, zdrojové a inštitucionálne podmienky.

Cieľová skupina: osoby pripravujúce sa na starnutie, osobitne tie, ktoré by mohli byť akýmkoľvek spôsobom znevýhodňované a limitované v prístupe k verejným zdrojom.

Štruktúra NPAS sa skladá z piatich častí: (1) organizačné aspekty prípravy strategického dokumentu, (2) teoreticko-koncepčné východiská, (3) analýza dosiahnutého súčasného vývoja a možných problémov a rizík do budúcnosti, (4) strategické a čiastkové ciele so zodpovedajúcimi opatreniami, (5) nastavenie mechanizmov implementácie a koordinácie, vrátane identifikácie rizík a kontroly.

Do prípravy boli zapájaní zástupcovia rôznych sektorov spoločnosti (štátna správa a územná samospráva, nezávislí odborníci či občiansky sektor).

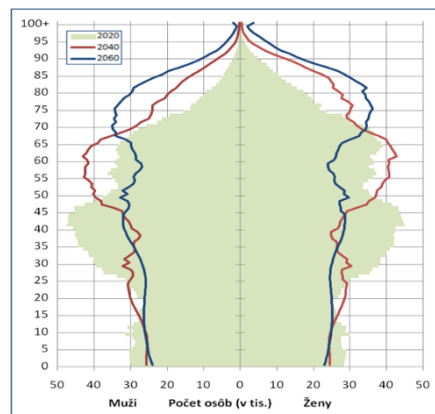
NPAS **stavia na výsledkoch Indexu aktívneho starnutia** (Active ageing index) a jeho 4 doménach:

- a) doména predpokladov pre aktívne starnutie vytváraním priaznivého prostredia;
- b) doména príspevku starších ľudí cestou ich aktívnej pozície na trhu práce;
- c) doména participácie starších ľudí v spoločensky prospešných aktivitách;
- d) doména nezávislého, dôstojného a autonómneho života starších ľudí.

ANALYTICKÁ ČASŤ

Všetky prognózy populačného vývoja Slovenska počítajú s kontinuálnym predlžovaním života starších:

- Do roku 2030 by sa stredná dĺžka života 65 + mala predĺžiť na 17 rokov u mužov a 20 rokov u žien, v roku 2060 až o takmer 22 rokov u mužov a u žien o viac ako 24 rokov.
- Kontinuálne prehĺbovanie nepomeru medzi počtom osôb vo veku 65+ a detskou zložkou populácie (index starnutia), rovnako zvyšujúce zaťaženie produktívnej zložky populácie (index ekonomického zaťaženia).

Prognózy:

- súčasnosť: na 100 osôb vo veku 20 – 64 rokov pripadá 25 osôb vo veku 65+,
- 2030: na 100 osôb vo veku 20 – 64 rokov pripadne 36 osôb vo veku 65+,
- 2060: na 100 osôb vo veku 20 – 64 rokov pripadne 63 až 67 osôb vo veku 65+.

Slovensko sa v roku 2060 zaradí v rámci EÚ28 ku krajinám s najvyššou prevahou seniorov a najvyšším zaťažením produktívnej zložky populácie.

Ďalšia komparácia EÚ krajín vychádza z kontextových ukazovateľov (údaje prevažne stavajú na subjektívnom hodnotení respondentov) – v celkovom hodnotení SR nedosiahlo priemer EÚ (2018): EÚ28: 57,5 bodu SR: 52,9 bodu.

Pre jednotlivé ukazovatele je hodnotenie nasledovné:

Doba dožitia v zdraví: na Slovensku sa muži vo veku 65+ môžu dožiť ešte ďalších 15,3 rokov a ženy 19,2 rokov, avšak z tohto obdobia prežijú muži v zdraví len 3,8 roka a ženy len 4,1 roku.

Digitálna gramotnosť: do veku 74 rokov je úroveň porovnateľná s EÚ28, zaostávanie až u osôb 75+

Zamestnanosť 55+: zaostávame o takmer 5 % (EÚ: 31,1 %; SR : 26,3%), problémom je zlý vekový manažment u zamestnávateľov a účasti starších na celoživotnom vzdelávaní (EÚ28: 5%; SR: 1,5 %).

Sociálna participácia (starostlivosť o iných členov rodiny alebo komunity): EÚ28: 17,9 %; SR: 16,1 % SR

Nezávislý, zdravý a bezpečný život: EÚ28: 70,4 %; SR: 69,2 %.

Prístup k zdravotnej starostlivosti: porovnateľne s EÚ28, zvyšuje sa problém starnutia lekárov, znižovanie počtu sestier či regionálne disparity vo vybavenosti regiónov.

Fyzická aktivita (aktívny životný štýl): zaostávame za priemerom EÚ28 (SR: 5 %; AT: 24 %; FL: 47 %).

Nezávisle žijúce osoby 75+: EÚ28: 95 %; SR: 74 %.

Prístup k integrovaným sociálno-zdravotným službám dlhodobej starostlivosti je poznačený nedostatkom kvalifikovaného personálu a vysokým počtom čakateľov (takmer 10,8 tisíc v 2019).

Miera rizika chudoby a sociálneho vylúčenia: SR nad priemer EÚ28

Materiálna deprivácia u osôb so základným vzdelaním 65+: EÚ28: 4,4 %; SR: 7,9 %.

Pretrvávajúce riziká do budúcnosti:

- dlhodobá neudržateľnosť verejných financií v kontexte ne/rovnováhy ekonomickej aktivity ľudí;
- tlak na zotrvanie starších ľudí v zamestnaní bez zodpovedajúcich pracovných podmienok;
- nízka úroveň digitálnej gramotnosti starších ľudí;
- nedostatok celoživotného vzdelávania a program na zvýšenie fyzickej aktivity starších ľudí a ich angažovanosti v spoločensky prospešných činnostiach;
- nedostatočný prístup k službám dlhodobej sociálno-zdravotnej starostlivosti a komunite;
- nedostatok personálu opatrovateľských a ošetrovateľských činností, nestabilita odborného personálu a výrazné regionálne rozdiely.

STRATEGICKÁ ČASŤ obsahuje 9 oblastí a každá z nich na hlavné strategické ciele, ciele a opatrenia.

1.oblasť: Podpora aktívneho starnutia v rodinnej perspektíve

Strategický cieľ: Podpora medzigeneračnej solidarity a medzigeneračných rodinných vzťahov ako základu fungovania rodiny a plnenia jej úloh v rodinnom životnom cykle – obsahuje 3 ciele a 7 opatrení

2.oblasť: Podpora ľudských zdrojov v celoživotnom cykle

Strategický cieľ: Využitie potenciálu ľudí pre aktívne starnutie ako základu udržateľného vývoja spoločnosti cestou udržateľného rozvoja ďalšieho vzdelávania – obsahuje 6 cieľov a 12 opatrení

3.oblasť: Zdravotná starostlivosť podporujúca aktívne starnutie

Strategický cieľ: Dostupná a kvalitná zdravotná starostlivosť podporujúca východiskový potenciál ľudí pre aktívne starnutie – obsahuje 4 ciele a 6 opatrení

4.oblasť: Podpora ekonomickej aktivity v perspektíve životného cyklu

Strategický cieľ: Využitie potenciálu starších ľudí k participácii v platenej práci ako základu udržateľného vývoja spoločnosti v medzigeneračnej perspektíve – obsahuje 6 cieľov a 18 opatrení

5.oblasť: Podpora spoločenskej participácie a začlenenia starších ľudí

Strategický cieľ: Využitý potenciál starších ľudí k participácii na rozličných spoločensky prospešných aktivitách, ktoré prispievajú k rozvoju jednotlivcov, rodín, susedstiev a komunít a podporujú spoločenskú súdržnosť a medzigeneračnú výmenu – obsahuje 3 ciele a 8 opatrení

6.oblasť: Zabezpečenie príjmu vo vyššom veku

Strategický cieľ: Ekonomická bezpečnosť starších ľudí založená na dlhodobej udržateľnosti verejných zdrojov pre adekvátne dôchodky a iné druhy podpory a pomoci ochraňujúce starších ľudí pred chudobou a závažnou materiálnou depriváciou – obsahuje 3 ciele a 8 opatrení

7.oblasť: Podpora dôstojnosti, nezávislosti a kvality života starších ľudí

Strategický cieľ: Dôstojný, nezávislý a kvalitný život vo všetkých fázach životného cyklu, vrátane fázy odkázanosti na pomoc inej osoby – obsahuje 8 cieľov a 18 opatrení

8.oblasť: Politiky aktívneho starnutia bližšie občanom a ich riadenie

Strategický cieľ: Fungovanie inštitucionalizovaných mechanizmov riadenia politík aktívneho starnutia a inštitútov účasti seniorských organizácií a organizácií venujúcich sa seniorom pri ich tvorbe a implementovaní na národnej, regionálnej, miestnej úrovni – obsahuje 3 ciele a 5 opatrení

9.oblasť: Zvyšovanie povedomia, dáta a výskum

Strategický cieľ: Senzibilizácia spoločnosti k problematike aktívneho starnutia a prijímanie rozhodnutí na základe dostupných a kvalitných dát a výskumných zistení – obsahuje 2 ciele a 7 opatrení